

ЗМІСТ

Передісторія книги , або ідеологійний заряд від текстів Дмитра Донцова	10
Переднє слово. Одержимість Оксани Микитюк як фундаторки теорії політичної лінгвоперсонології та інтерпретаторки політичної мовної особистості Д. Донцова (Т. А. Космеда)	13
Список умовних скорочень	18
Список скорочень джерел роботи	18
Список скорочень назв словників	20
ВСТУП	21
РОЗДІЛ 1. Політична лінгвоперсонологія як вектор теорії мовної особистості	31
1.1. Становлення української лінгвоперсонології: етапи розвитку, зв'язок з іншими дисциплінами	32
1.2. Методологічні засади теорії мовної особистості: її предмет, завдання, дослідницькі аспекти, рівні та ядрові категорії	47
1.3. Термін <i>мовна особистість</i> . Типи лінгвоперсони. Параметри студіювання дослідницького матеріалу	51
1.4. <i>Політична лінгвоперсонологія</i> як часткове вчення загальної теорії мовної особистості: методологічні засади	60
1.5. Обґрунтування терміна <i>політична мовна особистість</i> (<i>лінгвоперсона</i>)	63
1.6. Дискурсцентрична парадигма: багатоаспектність виміру й домінанти. Трактування <i>політичного дискурсу</i>	67
1.7. Текст як можливість реконструкції політичної лінгвоперсони. Кореляція термінів <i>дискурс і текст. Політичний текст</i> <i>і дискурсивно-текстовий простір</i>	75
1.8. Різновиди дискурсивної практики. Типологія жанрів політичного дискурсу	81
1.9. Метамова <i>політичної лінгвоперсонології</i> як самостійного вчення	83
1.9.1. Інтерпретація терміна <i>дієвість</i>	83
1.9.2. <i>Політичний антропонім і політичний топонім</i>	85
1.9.3. <i>Політичне поняття, ідеологема й мислеобраз</i>	93
1.9.4. Актуалізація лінгвостилістичних засобів у політичному тексті: <i>політична метафора, політична перифраза,</i> <i>політична антитеза</i> та ін.	97

1.10. Авторська методика вивчення політичної лінгвоперсони у фокусі екзистенційного, аксіологічно-когнітивного та креативно-образного вимірів	105
1.11. Актуалізація програми <i>Sketch Engine</i> для дослідження тексту «Дух нашої давнини»	113
1.12. Огляд джерельної бази. Інтерпретація текстового простору Д. Донцова. Залучення методу лінгвопсихобіографії	116
1.12.1. Досвід вивчення спадщини Д. Донцова	116
1.12.2. Д. Донцов як політична мовна особистість крізь призму архівознавчого матеріалу	128
1.12.3. «Жанрові етикетки» політичних текстів Д. Донцова	132
1.12.4. Зовнішні та внутрішні мотиваційні чинники діяльності Д. Донцова в аспекті психобіографії	136
Висновки до розділу 1	145

РОЗДІЛ 2. Дискурсивно-текстовий простір Д. Донцова в екзистенційному вимірі: політично заангажовані антропоніми й топоніми	148
2.1. Домінантні політантропоніми дискурсивно-текстового простору Д. Донцова як складники його екзистенційного виміру: сильна та слабка текстові позиції	149
2.1.1. Сильна текстова позиція політантропонімів	150
2.1.2. Слабка текстова позиція політантропонімів	157
2.2. Символьні антропоніми й антропонімні ряди	160
2.2.1. Символьні політантропоніми	160
2.2.2. Антропонімні ряди мовної свідомості Д. Донцова	165
2.3. Функційно-прагматичне навантаження антропонімів: множинні форми	169
2.4. Прийоми портретування антропонімних прототипів: взорування, уподібнення, протиставлення	178
2.4.1. Роль портретування через актуалізацію прийому взорування: сміслові наповнення антропоніма <i>Олена Пчілка</i>	178
2.4.2. Прийом уподібнення: смислове наповнення антропоніма <i>Тарас Шевченко</i>	183
2.4.3. Прийоми антагонізму та взорування: смислове наповнення антропоніма <i>Іван Франко</i>	186
2.4.4. Критика спроб спотворення образу: псевдосміслові наповнення антропоніма <i>Тарас Шевченко</i> в радянському дискурсі	188

2.5. Моделювання перифраз для презентації антропонімів та їхнє ідеологічне підложжя	190
2.6. Презентація антропонімів Д. Донцова через вияв інтертекстуальности	194
2.7. Домінантні топоніми дискурсивно-текстового простору Д. Донцова	200
2.7.1. Сильна й слабка текстові позиції топонімів	200
2.7.2. Символьні топоніми: хоронім <i>Україна</i> й ойконім <i>Київ</i>	203
2.7.3. Прийоми вербалізації топонімів: творення узагальнених образів, залучення атрибутивних модифікаторів, моделювання протиставлення (антитези)	207
2.7.4. Екзистанційний вимір топонімної антитези	217
2.7.4.1. Антитеза <i>Європа</i> ↔ <i>Росія</i>	217
2.7.4.2. Антитеза <i>Україна</i> ↔ <i>Росія (Московія)</i>	229
2.7.4.3. Антитеза <i>Америка</i> ↔ <i>Росія</i>	235
Висновки до розділу 2	240

РОЗДІЛ 3. Дискурсивно-текстовий простір Д. Донцова

в когнітивно-аксіологічному вимірі: моделювання політичних понять, ідеологем і мислеобразів

3.1. Ядрові політичні поняття мовомислення Д. Донцова	244
3.1.1. <i>Націоналізм</i> : спроби моделювання дефініції	247
3.1.2. Аксіологічні ряди з ядровим політичним поняттям <i>соціалізм</i>	253
3.1.3. Політична антитеза як основа вербалізації політичних понять	255
3.1.4. Актуалізація прийому інтертекстуальности для вербалізації політичного поняття <i>націоналізм</i>	262
3.1.5. Програма <i>Sketch Engine</i> як можливість опису політичних поглядів Д. Донцова: створення текстового корпусу	264
3.2. Ідеологеми як аргументаційна база дискурсивно-текстового простору Д. Донцова	267
3.3. Мислеобрази дискурсивно-текстового простору Д. Донцова	276
3.3.1. Ядровий мислеобраз <i>характер</i> у фокусі національних пріоритетів	277
3.3.1.1. Мислеобраз <i>характер</i> як складник ідеографійної групи «Людина»	280
3.3.1.2. Мислеобраз <i>характер</i> як складник ідеографійної групи «Політичне життя»	288

3.3.1.3. Мислеобраз <i>характер</i> як складник ідеографійної групи «Рухи, дії, конфлікти»	293
3.3.1.4. Мислеобраз <i>характер</i> як складник ідеографійної групи «Література, культура, релігія»	294
3.3.1.5. Мислеобраз <i>характер</i> як складник ідеографійної групи «Довкілля»	295
3.3.1.6. Мислеобраз <i>характер</i> як складник ідеографійної групи «Проміжок часу»	295
3.3.1.7. Нехарактерна синтактика мислеобразу <i>характер</i> у дискурсивно-текстовому просторі Д. Донцова	296
3.3.2. Ядровий мислеобраз <i>щастя</i> в лексиконі політика	297
3.3.3. Периферійний мислеобраз <i>любов</i> у мовомисленні Д. Донцова	303
Висновки до розділу 3	307

РОЗДІЛ 4. Креативно-образний вимір політичного простору

Д. Донцова: своєрідність моделювання орнаменталіки	309
4.1. Політична метафорика	309
4.1.1. Антропометафора	311
4.1.2. Предметна метафора (метафора-опредмечування)	316
4.1.3. Зоометафора	318
4.1.4. Ботанометафора	320
4.1.5. Своєрідність метафоризації ергонімів, біблійзмів, теонімів та ін.	321
4.2. Політична перифраза	323
4.2.1. Антропоніми як об'єкт творення політичних перифраз	324
4.2.2. Топоніми як об'єкт творення політичних перифраз	326
4.2.3. Апелятиви як об'єкт творення політичних перифраз	327
4.2.4. Моделі творення перифраз в ідіостилі Д. Донцова	330
4.3. Політична антитеза: своєрідність творення, стратегії аргументації	332
4.3.1. Типи антитез	333
4.3.2. Моделювання антитези для презентації стратегії аргументації	340
4.4. Епітети дискурсивно-текстового простору політика	347
4.5. Роль паронимазії	350
4.6. Функційне навантаження тавтології та повтору (тожслів'я)	354
4.6.1. Особливості моделювання тавтології	354
4.6.2. Своєрідність повтору (тожслів'я)	358
4.7. Домінантна колористика в дискурсивно-текстовому просторі Д. Донцова	360

4.8. Лінгвокреативність Д. Донцова у використанні узуальних усталених висловів: запозичені й питомі одиниці	365
4.8.1. Українські усталені політичні вислови	367
4.8.2. Запозичені усталені політичні вислови	370
4.9. Мовотворчість Д. Донцова в трансформуванні усталених висловів як засобів політичного переконання	379
4.9.1. Моделі творення трансформованих усталених висловів	379
4.9.2. Трансформування біблійних усталених висловів	385
4.10. Моделювання авторських усталених висловів та афористикону Д. Донцова	391
4.10.1. Авторські політичні фразеологізми	391
4.10.2. Політичний афористикон Д. Донцова	394
4.10.3. Концепція укладання збірки афоризмів і сентенцій Д. Донцова «Щастя бути сильним» (2021)	409
4.11. Орнаменталіка Д. Донцова: актуалізація когнітивних знань і лінгвокреативности	412
Висновки до розділу 4	418
ВИСНОВКИ	422
ДОДАТКИ	431
Додаток А. Зіставний аналіз фонетико-ортографійних та морфологічних відмінностей текстів Д. Донцова	431
Додаток Б. Вербалізація антитези: державотвірні ідеї Т. Шевченка та нівеляційні погляди «юрби»	432
Додаток В. Топонімні антитези як спосіб актуалізації ідейної боротьби України	433
Додаток Г. Кількісна характеристика слововживань ядрових політичних понять у текстах Д. Донцова	443
Додаток Д. Результати візуалізації політичного поняття <i>нація</i> на основі програми Sketch Engine (демонстрація словопоєднань)	445
Додаток Е. Перифрази політичного простору Д. Донцова	446
Додаток Ж. Паронімація політичного простору Д. Донцова	448
Додаток К. Тавтологія політичного простору Д. Донцова	450
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	452
СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЙНИХ ПРАЦЬ	495
Предметний показник термінів політичної лінгвоперсоналогії	498
Іменний показник	507
Summary	521